

ŠTÁTNY VZDELÁVACÍ PROGRAM

NIŽŠIE STREDNÉ VZDELÁVANIE – 2. STUPEŇ ZÁKLADNEJ ŠKOLY

Konsolidované znenie podľa:

- [Štátneho vzdelávacieho programu pre nižšie stredné vzdelávanie – 2. stupeň základnej školy](#) schváleného Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 6. 2. 2015 pod č. 2015-5129/5980:2-10A0 s platnosťou od 1. 9. 2015.
- [Dodatku č. 3](#), ktorým sa menil rámcový učebný plán pre ZŠ s vyučovacím jazykom slovenským ako súčasť štátneho vzdelávacieho programu pre základné školy, schválený Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 4. 4. 2019 pod č. 2019/4559:1-A1010 s účinnosťou od 1. 9. 2019 začínajúc 1. až 3. ročníkom.
- [Dodatku č. 7](#), ktorým došlo k zosúladieniu znenia Štátneho vzdelávacieho programu pre primárne vzdelávanie a nižšie stredné vzdelávanie so znením školského zákona, schválený Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 29. 6. 2020 pod číslom 2020/13534:1-A2110 s platnosťou od 1. 9. 2020.
- [Dodatku č. 10](#) so vzdelávacím štandardom vyučovacieho predmetu dejepis pre školy s vyučovacím jazykom maďarským a dodatkom k vzdelávacím štandardom pre vyučovacie predmety dejepis a hudobná výchova v školách s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny k štátnemu vzdelávaciemu programu pre nižšie stredné vzdelávanie – 2. stupeň základnej školy, schválený Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky pod číslom 2021/11733:21-C1630 s platnosťou od 1. 9. 2022.
- [Dodatku č. 11](#), ktorým došlo k zmene a zosúladieniu štátnych vzdelávacích programov pre primárne a nižšie stredné vzdelávanie a rámcových učebných plánov pre ZŠ s vyučovacím jazykom slovenským, pre ZŠ s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny a pre ZŠ s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny so znením školského zákona a vyhlášky o základnej škole; schválený Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky pod číslom 2022/10162:2-A2140 s účinnosťou od 1. septembra 2022.
- [Dodatok č. 12](#), ktorým sa upravuje používanie štátnych vzdelávacích programov pre primárne a nižšie stredné vzdelávanie; schválený Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky pod číslom 2023/7991:1-A2140 s účinnosťou od 1. septembra 2023.
- [Dodatku č. 13](#), ktorým došlo k zmene a zosúladieniu štátnych vzdelávacích programov pre primárne a nižšie stredné vzdelávanie so znením školského zákona a rámcových učebných plánov pre ZŠ s vyučovacím jazykom slovenským, pre ZŠ s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny a pre ZŠ s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny; schválený Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky pod číslom 2023/10619:4-A2140 s platnosťou od 1. 9. 2023.
- [Dodatok č. 14](#), ktorým sa menil vzdelávací štandard pre nižšie stredné vzdelávanie – druhý stupeň ZŠ pre vyučovací predmet občianska náuka, schválený Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky pod číslom 2023/16483: 1-C2140 s účinnosťou od 21. 12. 2023.

- [**Dodatok č. 15**](#), ktorým sa menili rámcové učebné plány pre: ZŠ s vyučovacím jazykom slovenským, ZŠ s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny a ZŠ s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny, schválený Ministerstvom školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky pod číslom 2024/13598: 1-C2141 s účinnosťou od 1. 9. 2024.
- [**Dodatok č. 16**](#), ktorým sa v súvislosti s adaptačnými triedami upravujú rámcové učebné plány, Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením a žiakov s nadaním v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania, Osobitosti výchovy a vzdelávania cudzincov a mení sa maximálny rozsah vyučovania dištančnou formou; schválený Ministerstvom školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky pod číslom 2025/7938: 1-C2141 s účinnosťou od 1. 5. 2025.
- Dodatky: **Dodatok**, **Dodatok č. 1**, **Dodatok č. 2**, **Dodatok č. 4** a **Dodatok č. 5**, body 1 a 3 **Dodatku č. 7** a **Dodatok č. 9** stratili svoju platnosť vydaním neskorších dodatkov.
- **Dodatok č. 6** dopĺňa vzdelávacie štandardy pre primárne vzdelávanie.
- Platnosť **Dodatok č. 8** upravuje Dodatok č. 12.

Obsah

Prehľad zmien.....	4
Úvod	6
1 Ciele výchovy a vzdelávania.....	7
2 Stupeň vzdelania.....	7
3 Profil absolventa	7
4 Vzdelávacie oblasti a prierezové témy	8
4.1 Vzdelávacie oblasti	8
4.1.1 Jazyk a komunikácia	9
4.1.2 Matematika a práca s informáciami	9
4.1.3 Človek a príroda	10
4.1.4 Človek a spoločnosť.....	10
4.1.5 Človek a hodnoty.....	10
4.1.6 Človek a svet práce	11
4.1.7 Umenie a kultúra.....	11
4.1.8 Zdravie a pohyb.....	12
4.2 Prierezové témy	12
4.2.1 Osobnostný a sociálny rozvoj.....	13
4.2.2 Výchova k manželstvu a rodičovstvu	13
4.2.3 Environmentálna výchova.....	14
4.2.4 Mediálna výchova	14
4.2.5 Multikultúrna výchova	14
4.2.6 Ochrana života a zdravia	15
5 Vzdelávacie štandardy	16
6 Rámcové učebné plány	17
6.1 Rámcový učebný plán pre ZŠ s vyučovacím jazykom slovenským	18
6.2 Rámcový učebný plán pre ZŠ s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny	21
6.3 Rámcový učebný plán pre ZŠ s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny	24
7 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením a žiakov s nadaním v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania	27
7.1 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením	27
7.2 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov s nadaním	28
8 Charakteristika odboru vzdelávania a jeho dĺžka	30
9 Forma výchovy a vzdelávania	30
10 Vyučovací jazyk	30
11 Osobitosti výchovy a vzdelávania cudzincov.....	31
12 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov v národnostných školách a národnostných triedach	34
Používanie štátneho vzdelávacieho programu pre nižšie stredné vzdelávanie 2. stupeň základnej školy	34

Prehľad zmien

V zmysle dodatkov k štátnemu vzdelávaciemu programu s platnosťou od 1. 9. 2015 a jeho príloh došlo v rámci nižšieho stredného vzdelávania v základných školách k týmto zmenám:

STRANA	ZMENA	DODATOK
6	„Úvod“: text	13/bod 1, písm. a)
7	„Všeobecné ciele výchovy a vzdelávania“: názov časti	11/bod 2.2 písm. b)
8	Zoznam vyučovacích predmetov s prelinkom na vzdelávacie štandardy; vzdelávací štandard: slovenský jazyk ako druhý jazyk	13 Príloha č. 4
16	„Vzdelávacie štandardy“: text	7/bod 2
18 – 20	„Rámcovému učebnému plánu pre ZŠ s vyučovacím jazykom slovenským“: opravený a doplnený text časti „Poznámky“	7/bod 4 a 5 11/bod 3.1, písm. a) – c) 13/bod 5, písm. a) – c) 16/bod 1a,1b
21 – 23	„Rámcový učebný plán pre ZŠ s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny“: opravený a doplnený text časti „Poznámky“	11/bod 4, Príloha č. 3 13/bod 5, písm. a) – c) 16/bod 1a,1b
24 – 26	„Rámcový učebný plán pre ZŠ s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny“ : opravený a doplnený text časti „Poznámky“	11/bod 5, Príloha č. 4 13/bod 5, písm. a) – c) 16/bod 1a,1b
27 – 29	„Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením a žiakov s nadaním v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania“: doplnený text v časti 7.1	13/bod 4, písm. b), Príloha č. 3 16/bod 2
30	„Charakteristika odboru vzdelávania a jeho dĺžka“: text časti	11/bod 2.5 písm. b) 13/bod 4, písm. a)

30	„Forma výchovy a vzdelávania“: zmena maximálneho rozsahu vyučovania dištančnou formou	11/bod 2.5, písm. a) 13/bod 1, písm. b) 16/bod 3
30	„Vyučovací jazyk“: text novej časti	11//bod 2.1, písm. a)
31 – 33	„Osobitosti výchovy a vzdelávania cudzincov“: nový text	11/ bod 2.1, písm. b) 13/bod 1, písm. c), Príloha č. 1 16/bod 4
34	„Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov v národnostných školách a národnostných triedach“: text novej časti	11/ bod 2.5, písm. c)
34	„Používanie štátneho vzdelávacieho programu pre nižšie stredné vzdelávanie – 2. stupeň základnej školy“	12/ bod 1, 2
	Vzdelávacie štandardy pre nižšie stredné vzdelávanie – 2. stupeň ZŠ vyučovacieho predmetu občianska náuka	14
	Rámcové učebné plány (RUP) pre ZŠ s vyučovacím jazykom slovenským, s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny a RUP s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny“: text časti „Poznámky“, ktorý sa týka rozsahu vyučovania vyučovacieho predmetu telesná a športová výchova	15
	Zrušené časti „Organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie“, „Povinné personálne zabezpečenie“, Povinné materiálno-technické a priestorové zabezpečenie“, „Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní“ a „Zásady a podmienky na vypracovanie školských vzdelávacích programov“	11/bod 2.3
	vzdelávacia oblasť Jazyk a komunikácia, vzdelávacie štandardy: Slovenský jazyk ako druhý jazyk	13/bod 6, Príloha č. 4
	vzdelávacie štandardy pre ZŠ s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny a pre ZŠ s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny, vzdelávacia oblasť Človek a spoločnosť: dejepis a vzdelávacia oblasť Umenie a kultúra: hudobná výchova	10

Vzdelávacie štandardy sú súčasťou príloh. Odkaz na jednotlivé prílohy so vzdelávacími štandardmi sú súčasťou tabuľky na s. 8 – 9.

Úvod

Štátny vzdelávací program predstavuje záväzný národný rámec pre nižšie stredné vzdelávanie – 2. stupeň základnej školy. Reprezentuje prvú úroveň dvojúrovňového modelu vzdelávania. Je východiskovým dokumentom na prípravu školských vzdelávacích programov, ktoré reprezentujú druhú úroveň dvojúrovňového modelu vzdelávania.

Dvojúrovňovým modelom vzdelávania sa dáva možnosť každej škole, aby prostredníctvom využitia voliteľných (disponibilných) hodín reflektovala vo svojom školskom vzdelávacom programe špecifické regionálne, resp. lokálne podmienky a požiadavky žiakov alebo rodičov.

Štátny vzdelávací program (ďalej aj „ŠVP“) vychádza z demokratických a humanistických hodnôt spoločnosti. Na ich základe vymedzuje vzdelávacie štandardy poskytovaného vzdelávania v cieľovej, výkonovej a obsahovej rovine, ktoré tvoria východisko k osvojovaniu a rozvíjaniu funkčných kompetencií žiakov. Prostredníctvom vzdelávacích oblastí a prierezových tém preferuje vo výučbe medzipredmetový prístup, teda kooperáciu v rámci jednotlivých učebných predmetov v danej vzdelávacej oblasti a tiež medzi rôznymi oblasťami. Súčasne s týmto prístupom podmieňuje svoju realizáciu uplatňovaním motivačných učebných postupov a vytváraním podporujúcej sociálnej klímy v škole. Kladie dôraz na kvalitu školy, ktorá uplatňuje vnútorné a vonkajšie vyhodnocovanie (evalváciu) svojich programov, procesov a výsledkov.

Cieľom ŠVP je podporovať také kognitívne činnosti, ktoré sú vyjadrené pojмами, ako je vlastné aktívne objavovanie, hľadanie, skúmanie, pátranie, zisťovanie niečoho nového, napríklad výsledkov pokusu alebo experimentu, interpretácie či vytvárania rôznorodých verbálnych, obrazových a grafických textov, ktoré tvoria sociálny a kultúrny svet.

Vytváranie uvedených kognitívnych činností možno všeobecne zhrnúť najmä do týchto oblastí výchovy a vzdelávania:

- rozvíjať schopnosti žiakov vedieť a chcieť sa učiť;
- posilňovať sebadôveru žiakov v riešení problémov, ktoré sú spojené s učením;
- viesť žiakov k aktívnemu občianstvu;
- podieľať sa na vymedzovaní hodnôt slušného a morálneho človeka.

Výchova a vzdelávanie žiakov sa uskutočňuje na základe rovnosti príležitostí a rešpektovania ich výchovno-vzdelávacích potrieb a individuálnych osobitostí a podporuje ich aktívne zapojenie do výchovno-vzdelávacích činností školy. V súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania škola zabezpečuje realizáciu podporných opatrení vo výchove a vzdelávaní pre všetkých žiakov a podľa katalógu podporných opatrení, ktorý vydáva ministerstvo školstva¹.

¹ „§ 145a a § 145b zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, (ďalej len “školský zákon”)

1 Ciele výchovy a vzdelávania

Ciele výchovy a vzdelávania predstavujú spoločný základ pre konkretizované predmetové ciele a špecifické ciele prierezových tém, ktoré sa majú výchovou a vzdelávaním naplniť.

Vo vzdelávaní na druhom stupni základnej školy je potrebné najmä:

- rozvíjať u žiakov funkčnú gramotnosť² a kritické myslenie;
- umožňovať každému žiakovi³ v rámci výučby nadobúdanie kompetencií vlastnou činnosťou a aktivitami zameranými aj na objavovanie a vytváranie nových významov;
- motivovať žiakov k zodpovednosti a záujmu o vlastné vzdelávacie výsledky prostredníctvom ich aktívneho zapojenia do procesu vzdelávania;
- viesť žiakov k využívaniu efektívnych stratégií učenia sa (učiť sa učiť);
- poskytovať každému žiakovi príležitosť objaviť a rozvinúť svoje schopnosti v súlade s reálnymi možnosťami, aby tak získal podklad pre optimálne rozhodnutie o svojom ďalšom vzdelávaní;
- sprostredkovať dostatok príležitostí na osobnostný rozvoj každého žiaka;
- rozvíjať u žiakov sociálne kompetencie s dôrazom na kultivovanú komunikáciu a spoluprácu;
- viesť žiakov k uplatňovaniu svojich práv, plneniu svojich povinností a rešpektovaniu práv iných ľudí.

2 Stupeň vzdelania

Nižšie stredné vzdelanie žiak získa úspešným absolvovaním posledného ročníka ucelenej časti vzdelávacieho programu odboru vzdelávania pre druhý stupeň základnej školy alebo úspešným absolvovaním prvého ročníka päťročného vzdelávacieho programu odboru vzdelávania v strednej škole, do ktorého sa prijímajú žiaci z ôsmeho ročníka základnej školy alebo úspešným absolvovaním štvrtého ročníka osemročného vzdelávacieho programu odboru vzdelávania v strednej škole alebo absolvovaním tretieho ročníka vzdelávacieho programu praktickej školy. Dokladom o získanom stupni vzdelania je vysvedčenie s doložkou, ktoré je podmienkou pre ďalšie vzdelávanie na vyššom stupni.

3 Profil absolventa

Profil absolventa sa odvíja od kompetencií, ktoré žiak získal v procese vzdelávania a seba vzdelávania v rámci nižšieho stredného stupňa vzdelávania a iných rozvíjajúcich aktivít.

Absolvent nižšieho stredného vzdelávania disponuje nasledujúcimi základnými kompetenciami, ktoré vychádzajú zo vzdelávacích štandardov vyučovacích predmetov a špecifických cieľov prierezových tém na tomto stupni vzdelávania:

- pozná a uplatňuje efektívne techniky učenia sa a osvojovania si poznatkov;
- vyjadruje sa súvisle, výstižne a kultivovane písomnou aj ústnou formou;
- využíva cudzí jazyk na úrovni používateľa základov jazyka;

² Funkčnou gramotnosťou rozumieme kompetenciu využiť získané vedomosti, zručnosti na riešenie problémov v životných situáciách. „Je vnímaná ako spôsobilosť spracovávať informácie z tlačeného a písaného textu a využívať ich pri riešení rôznych situácií každodenného života“. (Průcha, J., 1999)

³ Pojmy žiak, učiteľ, riaditeľ, pracovník, absolvent... sú v dokumente používané ako pedagogické kategórie alebo označenie profesijnej skupiny, t. j. vo význame žiak i žiačka, učiteľ i učiteľka, riaditeľ i riaditeľka, absolvent i absolventka...

- používa matematické postupy a vedomosti pri riešení praktických problémov, je schopný aplikovať osvojené matematické modely logického a priestorového myslenia;
- používa informačné a komunikačné technológie pre potreby učenia sa a pre svoj život;
- vyhľadá a využije viaceré informácie a možnosti pri plánovaní úloh a riešení problémov s uplatnením zásad kritického myslenia;
- dokáže aplikovať osvojené poznatky a metódy prírodných vied vo svojom živote;
- uplatňuje osvojené základy pre efektívnu spoluprácu a komunikáciu v skupine;
- posúdi svoje silné a slabé stránky s ohľadom na svoje ďalšie vzdelávanie a budúce profesijné záujmy;
- chápe dôležitosť ochrany svojho zdravia a uprednostňuje základné princípy zdravého životného štýlu v každodennom živote;
- uvedomuje si význam kultúrneho dedičstva a umenia vo svojom živote a živote celej spoločnosti;
- prijíma rozmanitosť ako prirodzenú súčasť spoločnosti;
- pozná a uplatňuje svoje práva a rešpektuje práva iných;
- má predpoklady stať sa aktívnym občanom v národnom i globálnom kontexte.

Získané kompetencie žiaka menia svoju kvalitu (rozvíjajú sa) v priebehu jeho ďalšieho vzdelávania.

4 Vzdelávacie oblasti a prierezové témy

4.1 Vzdelávacie oblasti

Vzdelávacie oblasti sú okruhy, do ktorých patrí problematika príbuzných vyučovacích predmetov. Zabezpečujú nadväznosť a previazanosť obsahu jednotlivých vyučovacích predmetov patriacich do konkrétnej oblasti. Umožňujú rozvíjanie medzipredmetových vzťahov, a tým aj kooperáciu v rámci jednotlivých predmetov.

Tab. 1 Vzdelávacie oblasti a príslušné predmety ŠVP pre nižšie stredné vzdelávanie

VZDELÁVACIA OBLASŤ	VYUČOVACIE PREDMETY
JAZYK A KOMUNIKÁCIA	SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA SLOVENSKÝ JAZYK A SLOVENSKÁ LITERATÚRA SLOVENSKÝ JAZYK AKO DRUHÝ JAZYK JAZYK NÁRODNOSTNEJ MENŠINY A LITERATÚRA (maďarský, nemecký, rusínsky, rómsky, ukrajinský, ruský) CUDZÍ JAZYK (úroveň A1: anglický, nemecký, ruský, francúzsky, španielsky, taliansky; úroveň A2: anglický, nemecký, ruský, francúzsky, španielsky, taliansky)
MATEMATIKA A PRÁCA S INFORMÁCIAMI	MATEMATIKA INFORMATIKA
ČLOVEK A PRÍRODA	FYZIKA CHÉMIA BIOLÓGIA
ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ	DEJEPIS pre ZŠ s vyučovacím jazykom slovenským a doplnok pre školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny; DEJEPIS pre ZŠ s vyučovacím jazykom maďarským GEOGRAFIA

	OBČIANSKA NÁUKA
ČLOVEK A HODNOTY	ETICKÁ VÝCHOVA / NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA/NÁBOŽENSTVO: Cirkev bratská , Evanjelická cirkev a. v. , Katolícka cirkev , Pravoslávna cirkev , Reformovaná kresťanská cirkev
ČLOVEK A SVET PRÁCE	TECHNIKA
UMENIE A KULTÚRA	HUDOBNÁ VÝCHOVA pre ZŠ s vyučovacím jazykom slovenským a doplnok pre školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny VÝTVARNÁ VÝCHOVA
ZDRAVIE A POHYB	TELESNÁ A ŠPORTOVÁ VÝCHOVA

4.1.1 Jazyk a komunikácia

Vzdelávaciu oblasť Jazyk a komunikácia tvoria vyučovacie predmety zahrnuté do troch skupín, a to **vyučovacie jazyky, druhý jazyk (slovenský jazyk a literatúra, slovenský jazyk a slovenská literatúra, jazyk národnostnej menšiny a literatúra) a cudzie jazyky**.

Spoločným menovateľom oblasti je jazyk, ktorý sa chápe ako potenciálny zdroj osobného a kultúrneho obohatenia človeka, ako nástroj myslenia a komunikácie a ako prostriedok vyjadrovania emócií. Vzdelávanie preto vedie k vnímaniu a postupnému osvojovaniu si jazyka ako bohatého mnohotvárneho prostriedku na získavanie a odovzdávanie informácií, k zvyšovaniu jazykovej kultúry ústnych i písomných jazykových prejavov žiakov a k rozvíjaniu čitateľských kompetencií zameraných na príjem textu (čítanie, deklamácia, počúvanie), jeho analýzu a hodnotenie.

Dobré zvládnutie jazykového učiva a najmä komunikačných kompetencií vytvára predpoklad na rozvinutie schopnosti úspešne sa uplatniť na trhu práce a v súkromnom živote, podporuje otvorenejší prístup k ľuďom, umožňuje poznávať odlišnosti v spôsobe života ľudí iných krajín a ich odlišné kultúrne tradície. Poskytuje prehĺbenie vedomostí a vzájomného medzinárodného porozumenia a tolerancie a vytvára podmienky na spoluprácu škôl na medzinárodných projektoch.

Špecifickou zložkou vyučovacích jazykov a druhého jazyka je literatúra, ktorej základom je postupné rozvíjanie čitateľských kompetencií od úrovne naivného čitateľa k čítaniu s porozumením.

Podstatou oblasti je súhrn predmetových kompetencií, ktoré umožňujú výrazne posilniť komunikačno-zážitkový model vyučovania, a naopak oslabujú tendenciu obsiahnuť školskú podobu vedných disciplín.

4.1.2 Matematika a práca s informáciami

Vzdelávaciu oblasť Matematika a práca s informáciami, ktorú tvoria vyučovacie predmety **matematika** a **informatika**, je v rámci nižšieho stredného vzdelávania založená predovšetkým na aktívnych činnostiach (práca s objektmi, aplikácia poznatkov v reálnych situáciách). Poskytuje vedomosti a zručnosti potrebné v praktickom živote a umožňuje tak získavať matematickú gramotnosť.

Rozvíja logické a kritické myslenie žiakov, ich schopnosť analyzovať a syntetizovať, hľadať vhodné stratégie riešenia problémových úloh (aj v spolupráci v skupine) a overovať ich v praxi. Učí tvoriť hypotézy a tvrdenia podložiť argumentmi. Vedie k presnému vyjadrovaniu myšlienok a postupov a ich zaznamenaniu vo formálnych zápisoch, ktoré slúžia ako všeobecný prostriedok komunikácie. Rozvíja schopnosť žiakov používať prostriedky IKT k vyhľadávaniu, spracúvaniu a uloženiu informácií.

4.1.3 Človek a príroda

Vzdelávacia oblasť Človek a príroda sa prioritne zameriava na rozvíjanie prírodovednej gramotnosti, ktorá je súčasťou základného vzdelania. Hlavným cieľom vzdelávania v oblasti prírodných vied je hlbšie pochopenie prírodných procesov, k čomu sa dospeje prostredníctvom cielených žiackych činností, v ktorých dominujú bádateľské aktivity. Pre všetky prírodovedné predmety je spoločným cieľom a úlohou budovanie spôsobilostí pre vedeckú prácu, a to najmä spôsobilosti pozorovania, vnímania časových a priestorových vzťahov medzi objektmi a javmi, klasifikácie, merania a predvídania.

Dôležité je hľadanie zákonitých súvislostí medzi pozorovanými vlastnosťami prírodných objektov a javov, ktoré nás obklopujú v každodennom živote a porozumenie ich podstate, čo si vyžaduje interdisciplinárny prístup, a preto aj úzku spoluprácu medzi predmetmi **fyzika, chémia, biológia, geografia**, ale aj matematika. Okrem rozvíjania pozitívneho vzťahu k prírodným vedám sú prírodovedné poznatky interpretované aj ako neoddeliteľná a nezastupiteľná súčasť kultúry ľudstva.

4.1.4 Človek a spoločnosť

Vzdelávaciu oblasť Človek a spoločnosť tvoria učebné predmety **dejepis, geografia** s jej **humánnou zložkou** a **občianska náuka** spolu s príslušnými témami, ktoré sú prítomné aj v iných vzdelávacích oblastiach. Cieľom tejto vzdelávacej oblasti je zoznámiť žiakov s vývojom ľudskej spoločnosti, s najvýznamnejšími spoločenskými javmi a procesmi, ktoré sa premietajú do každodenného života a vnímať svet integrujúco vo vzájomnom vzťahu medzi človekom a spoločnosťou v danom geografickom priestore. Poznanie minulosti svojho národa, ako aj národov Európy a sveta, oboznámenie sa so zemepisnými charakteristikami svojej vlasti a regiónov sveta a utváranie pozitívnych občianskych postojov je predpokladom získania občianskych kompetencií, ktoré patria ku kľúčovým vo vzdelávaní. Žiaci cez poznanie najbližšieho prostredia (rodina, škola), ktorého sú súčasťou, získavajú funkčné znalosti a spôsobilosti o svojom najbližšom spoločenskom prostredí, o miestnej obci, regióne i o ostatných regiónoch Slovenska. Žiaci sú vedení k pochopeniu vlastného miesta a úlohy v spoločnosti, ako aj k tomu, aby svojimi postojmi a konaním prejavovali občiansku aktivitu, zodpovednosť k sebe, svojim blízkym a krajine, v ktorej žijú.

Vzdelávacia oblasť otvára priestor na kultivovanie individuálnych a spoločenských kompetencií. Učí vidieť veci a javy vo vzájomných súvislostiach, ponúka argumenty, inšpiruje k tvorivému riešeniu otázok a prispieva ku kritickému mysleniu žiakov. Súčasne rozvíja a upevňuje vedomie príslušnosti k európskemu civilizačnému a kultúrnemu prostrediu. Centrálnou kategóriou vzdelávacej oblasti je rozvíjanie, korigovanie a kultivovanie historického vedomia žiakov z potrieb prítomnosti, k čomu prispievajú všetky tri vyučovacie predmety, ktoré ju vytvárajú. Aj preto kľúčovú úlohu zohrávajú medzipredmetové vzťahy, ktoré treba kontinuálne metodicky aplikovať v podobe prierezových modelov vo výučbe jednotlivých predmetov.

4.1.5 Človek a hodnoty

Hlavnou úlohou tejto vzdelávacej oblasti je aktívne sa podieľať na formovaní osobnosti žiakov s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej úcta k človeku a k prírode, spolupráca, prosociálnosť a univerzálne ľudské hodnoty zaujímajú významné miesto. Pri plnení tohto cieľa sa neuspokojuje iba s poskytovaním informácií o morálnych zásadách, ale zároveň podporuje pochopenie a interiorizáciu (zvnútornenie) mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa,

ktoré je s nimi v súlade. Pripravuje mladých ľudí pre život, pre vytváranie harmonických a stabilných vzťahov v rôznych sociálnych skupinách – v rodine, na pracovisku, v spoločnosti.

Obsah vzdelávacej oblasti sa realizuje v povinnej voliteľných učebných predmetoch etická výchova a náboženská výchova/náboženstvo.

Predmet **etická výchova** sa v prvom rade zameriava na výchovu k prosociálnosti, ktorá sa odráža v morálnych postojoch a v regulácii správania žiakov. Zvlášť dôležité je rozvíjať sebaúctu a úctu k iným, interpersonálne sociálne zručnosti a zvyšovať odolnosť žiakov voči negatívnym sociálno-patologickým či amorálnym vplyvom.

Základným cieľom predmetu **náboženská výchova/náboženstvo** je pomôcť žiakovi zodpovedne myslieť, emocionálne sa prejavovať a správať vzhľadom na osobne žité náboženstvo a vieru. Predmet napomáha rozvíjať vzťah k Bohu, reflektuje otázku významu sveta, zmyslu a hodnoty života a noriem konania človeka a dáva odpoveď na základe zjavenia a viery cirkvi. Umožňuje urobiť osobné rozhodnutia vo vzťahu k iným konfesiam a náboženstvám, podporuje pochopenie a toleranciu voči rozhodnutiam druhých. Motivuje k osobnému náboženskému životu a k zodpovednému konaniu v cirkvi a v spoločnosti.

4.1.6 Človek a svet práce

Vzdelávacia oblasť Človek a svet práce zahŕňa návrhy širokého spektra pracovných činností a technológií, ktorými sú žiaci vedení k získaniu psychomotorických zručností a poznatkov z rôznych oblastí reálneho života a sveta práce.

Predmet **technika** je zameraný na zložitejšie pracovné činnosti a technológie, na samostatnú a tímovú prácu žiakov. Žiaci sú vedení k získaniu základných užívateľských zručností v rôznych oblastiach. Spoznávajú trh práce aj z hľadiska ich budúcej profesijnej orientácie. Prichádzajú do priameho kontaktu s technikou v jej rozmanitých podobách a v širších súvislostiach. Predmet poskytuje žiakom priestor a príležitosť na primeraný rozvoj ich tvorivého technického myslenia. Obsah je zameraný na budovanie vzťahu žiakov k technike, k jej bezpečnému používaniu a k bezpečnej práci s technikou. Žiaci spoznávajú reálne podmienky trhu práce, moderné stroje a zariadenia, funkciu základných bytových inštalácií. Sú vedení ku konštruovaniu a zhotovovaniu primeraných výrobkov a k poznaniu základných technických materiálov a technológií. Podľa svojich podmienok (materiálno-technických a personálno-odborných) škola môže v predmete technika vyučovať tematický celok *ekonomika domácnosti*, ktorý obsahuje témy: *plánovanie a vedenie domácnosti, svet práce, domáce práce a údržba domácnosti, ručné práce, rodinná príprava, pestovateľské práce a chovateľstvo*. Vzdelávacia oblasť Človek a svet práce tak vhodne dopĺňa sústavu vzdelávacích oblastí o dôležitú zložku nevyhnutnú pre uplatnenie človeka v reálnom živote a v spoločnosti.

4.1.7 Umenie a kultúra

Obsah vzdelávacej oblasti je realizovaný prostredníctvom predmetov výtvarná výchova a hudobná výchova. Vzdelávacia oblasť vytvára priestor pre pochopenie významu kultúry a umenia v živote človeka a spoločnosti. Učí žiaka vnímať a chápať hodnoty umenia, kultúry a kultúrnej tradície a vyjadrovať sa rôznymi umeleckými prostriedkami vybraných médií vizuálneho, dramatického, hudobného umenia a písaného a hovoreného slova. Primerane veku formuje samostatné a zodpovedné postoje žiakov k súčasnej kultúrnej ponuke, rozvíja kritické myslenie najmä vo vzťahu k masmédiám. Obsah vzdelávacej oblasti tak prispieva k formovaniu vizuálnej, mediálnej, sluchovej,

jazykovej a pohybovej gramotnosti a tvorivosti žiaka. Prostredníctvom tematických celkov zameraných na kultúrnu tradíciu a dedičstvo sa žiak oboznamuje s kultúrnou tradíciou svojho regiónu, národa a krajiny, čím sa rozvíja vedomie kultúrnej identity. Formujú sa multikulturálne a komunikačné kompetencie. Prostredníctvom tvorivých výtvarných činností a aktivít sú pre žiakov vytvorené príležitosti na uplatnenie fantázie a predstavivosti, a tým aj priestor na jeho sebarealizáciu. V tvorivých, umeleckých alebo hudobných činnostiach majú žiaci možnosť vyjadrovať svoje predstavy, a to vyjadrovacími formami (jazykom) jednotlivých umení.

Výtvarná výchova vedie žiaka k spoznávaniu súčasného umeleckého vyjadrovania sveta, vizuálnej kultúry a kultúrnej tradície svojho regiónu, národa a krajiny. Obsah predmetu je členený do tematických celkov, ktoré kladú dôraz na rozvoj predstavivosti a fantázie, pozorovacích a vyjadrovacích schopností a zručností pri práci s vyjadrovacími prostriedkami vizuálnych umení. V tvorivom procese dochádza ku kvalitatívnej zmene, detskú spontánnosť postupne nahrádza dospelý ekvivalent – duchovná otvorenosť spojená s pribúdaním vedomej operatívnej a názorovej samostatnosti.

Hudobná výchova prostredníctvom hudobných činností rozvíja základné hudobné kompetencie žiaka a usiluje sa o vytvorenie kladného vzťahu k hudbe a hudobnému umeniu.

4.1.8 Zdravie a pohyb

Vzdelávacia oblasť Zdravie a pohyb vytvára priestor pre uvedomenie si potreby celoživotnej starostlivosti o svoje zdravie, ktorej neoddeliteľnou súčasťou je pohyb. Oblasť sa zameriava na základné informácie, súvisiace so zdravým spôsobom života a pohybovou aktivitou. Realizuje sa učebným predmetom **telesná a športová výchova**, ktorej najdôležitejším poslaním je vytváranie vzťahu k pravidelnej pohybovej aktivite ako nevyhnutného základu zdravého životného štýlu. Telesná a športová výchova spája vedomosti, návyky a zručnosti spojené so zdravím, zdravým životným štýlom, pohybovou a športovou aktivitou využiteľnými nielen počas školskej dochádzky, ale i v dospelosti.

Žiaci si vytvoria predstavu o význame pohybovej a športovej aktivity pri upevňovaní aktívneho zdravia a spoznajú účinok vykonávaných cvičení na organizmus.

Pri realizovaní obsahu telesnej a športovej výchovy je dôležité rešpektovať individuálne dispozície žiakov, ktoré by mali byť zohľadnené pri plánovaní cvičení, ako aj pri hodnotení žiakov. Významnou súčasťou je motivácia žiakov k dosiahnutiu individuálnych zlepšení vo svojej pohybovej výkonnosti pri akceptovaní ich vlastných predpokladov.

4.2 Prierezové témy⁴

Rýchlo sa mení realita súčasnej globalizovanej spoločnosti s novými technológiami a sociálnymi zmenami ovplyvňuje postoje, hodnotový systém žiakov a ich konanie. Táto skutočnosť sa musí odraziť aj vo vzdelávaní. Vhodným prostriedkom na to sú prierezové témy, ktoré sa svojím obsahom a výchovným zameraním premietajú do vymedzených vzdelávacích oblastí, dopĺňajú ich, prepájajú ich obsah s aktuálnym dňom v spoločnosti, s každodennou žitou skúsenosťou žiaka a konkrétnej triedy. V tomto zmysle prierezové témy priaznivo ovplyvňujú proces utvárania a rozvíjania funkčných kompetencií žiakov. Prierezové témy sa môžu realizovať ako súčasť učebného obsahu

⁴ Podklady k realizácii prierezových tém sa nachádzajú na webovom sídle ŠPÚ.

vyučovacích predmetov⁵ alebo prostredníctvom samostatných projektov, seminárov, vyučovacích blokov, kurzov a pod. Súčasne prierezové témy môžu tvoriť samostatný vyučovací predmet z rámca voliteľných (disponibilných) hodín. Obidve formy sa môžu aj ľubovoľne kombinovať. Účinnosť pôsobenia prierezových tém sa môže zvýšiť relevantnými mimoškolskými aktivitami.

V rámci nižšieho stredného vzdelávania majú prierezový charakter tieto témy: **Osobnostný a sociálny rozvoj, Výchova k manželstvu a rodičovstvu, Environmentálna výchova, Mediálna výchova, Multikultúrna výchova, Ochrana života a zdravia.**

4.2.1 Osobnostný a sociálny rozvoj

Prierezová téma **Osobnostný a sociálny rozvoj** sa prelína celým vzdelávaním. Jej hlavným cieľom je rozvíjať osobnosť žiakov predovšetkým v oblasti postojov a hodnôt. Prostredníctvom nej sa zároveň s vedomostným rozvojom žiakov cielene rozvíjajú aj ich osobné a sociálne kompetencie. Umožňuje žiakom rozmyšľať o sebe, o svojom aktuálnom živote, vzťahoch s ľuďmi a smerovaní v budúcnosti. Vedie ich k uplatňovaniu svojich práv a tiež k rešpektovaniu názorov, potrieb a práv ostatných. Usmerňuje ich v tom, ako chrániť svoje zdravie a odolávať rizikám. Pri správnom uplatňovaní významne prispieva k pozitívnej sociálnej klíme školy, dobrým vzťahom medzi žiakmi a medzi učiteľmi a žiakmi.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- porozumel sebe a iným;
- optimálne usmerňoval vlastné správanie;
- nadobudol základné prezentačné zručnosti osvojené na základe postupného spoznania svojich predpokladov a uplatňoval ich pri prezentácii seba a svojej práce;
- získal a uplatňoval základné sociálne zručnosti pre optimálne riešenie rôznych situácií;
- rešpektoval rôzne typy ľudí a ich názory a prístupy k riešeniu problémov.

4.2.2 Výchova k manželstvu a rodičovstvu

Dôležitou súčasťou osobnostného rozvoja žiakov je príprava na zodpovedné partnerské vzťahy, manželstvo a rodičovstvo. Prierezová téma **Výchova k manželstvu a rodičovstvu** je zameraná na utváranie základných vedomostí a zodpovedných postojov v oblasti partnerských vzťahov a rodičovstva v súlade s vedeckými poznatkami a etickými normami. Pri realizácii témy je nevyhnutné vychádzať zo životnej reality žiakov v konkrétnej triede, ich veku, zrelosti, vývinového štádia. Podmienkou je taktný a citlivý prístup pedagóga. Škola môže využiť aj pomoc alebo služby relevantných odborníkov.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby (si) žiak:

- osvojil základné poznatky o biologických, psychických a sociálnych zmenách, ktoré ovplyvňujú vývin jeho osobnosti v súčasnosti i v budúcnosti;
- získal základné predpoklady pre zodpovedné rozhodnutia v oblasti partnerských vzťahov, manželstva a rodičovstva;
- osvojil zásady bezpečného správania a porozumel rizikám v oblasti sexuality;
- uprednostňoval základné princípy zdravého životného štýlu a nerizikového správania vo svojom (každodennom) živote.

⁵ Ak sú ciele prierezových tém napĺňané v rámci vyučovania predmetov, nie je potrebné ich osobitne zaznamenávať v triednej knihe.

4.2.3 Environmentálna výchova

Environmentálna výchova umožňuje žiakom získať vedomosti, zručnosti, postoje a návyky k ochrane a zlepšovaniu životného prostredia dôležitého pre trvalo udržateľný život na Zemi. Vede žiakov ku komplexnému pochopeniu vzájomných vzťahov človeka, organizmov a životného prostredia, kde sú prepojené aspekty ekologické, ekonomické a sociálne.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- rešpektoval základné pravidlá pre správanie sa v prírode s ohľadom na organizmy a ich životné prostredie;
- rozpoznal a vyhodnotil zmeny v prírode a vo svojom okolí;
- poznal možnosti smerujúce k ochrane a zlepšeniu životného prostredia, podieľal sa na aktivitách (školy) smerujúcich k ochrane a zlepšovaniu životného prostredia širšieho okolia (školy, obce...);
- získal informácie o zásahoch človeka do životného prostredia a vyhodnotil ich dôsledky v lokálnych a globálnych súvislostiach;
- rozlišoval technológie a výrobky šetrné k životnému prostrediu;
- šetrne sa správal k prírodným zdrojom;
- aktívne sa podieľal na eliminácii znečistenia životného prostredia.

4.2.4 Mediálna výchova

Médiá predstavujú významný faktor, ktorý vplýva na vývin osobnosti a socializáciu detí a mladých ľudí. Médiá sú integrálnou súčasťou každodenného života žiakov, pričom výrazne ovplyvňujú ich správanie, utváranie hodnôt a životný štýl. Hlavným cieľom prierezovej témy **Mediálna výchova** je rozvoj (postupné zvyšovanie úrovne) mediálnej gramotnosti žiakov – schopnosti kriticky prijímať, analyzovať, hodnotiť a komunikovať širokú škálu mediálnych obsahov a zmysluplne využívať médiá. Na 2. stupni základnej školy je dôležité, aby sa žiaci na veku primeranej úrovni postupne dokázali orientovať v mediálnom svete a osvojili si stratégie bezpečného zaobchádzania s rôznymi druhmi médií. Dôraz sa kladie na rozvíjanie kritického myslenia; vhodnou metódou je spoločné skúmanie, analyzovanie a samostatné premýšľanie, pričom sa vychádza z konkrétnej reality žiakov v triede.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby (si) žiak:

- uvedomil význam a vplyv médií vo svojom živote a v spoločnosti;
- nadobudol základné technické zručnosti potrebné pre používanie médií a médiá využíval zmysluplne;
- pochopil a rozlíšil pozitíva a negatíva využívania, vplyvu médií a ich produktov;
- získal kritický odstup od mediálnych produktov a ich obsahov a rozpoznal mediálne spracovanú realitu;
- osvojil si zodpovedný prístup pri využívaní médií na komunikáciu a vytváranie vlastných mediálnych produktov.

4.2.5 Multikultúrna výchova ⁶

S aktuálnou realitou celosvetovej globálnej spoločnosti a s multikultúrnym charakterom slovenskej spoločnosti sa spájajú riziká predsudkov a stereotypov, ktoré sa prejavujú v rôznych podobách neznášanlivosti, rasizmu či xenofóbie. Žiaci sú každodenne vystavení rôznym kultúrnym vplyvom

⁶ Súčasťou je regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra.

a dostávajú sa do kontaktu s príslušníkmi rôznych kultúr. Prostredníctvom spoznávania svojej kultúry a iných kultúr, histórie, zvykov a tradícií sa žiaci naučia rešpektovať tieto kultúry ako rovnocenné a s ich príslušníkmi dokážu konštruktívne komunikovať a spolupracovať. Pri realizácii tejto témy sa odporúča využívať také didaktické postupy a metódy, ktoré neučia stierať medzikultúrne rozdiely, ale pochopiť ich, akceptovať ich a tiež rešpektovať ľudské práva.

S prierezovou témou **Multikultúrna výchova** úzko súvisí **regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra**, ktorá sa vo svojom obsahu ešte hlbšie zaoberá živým a hodnotným hmotným a nehmotným kultúrnym dedičstvom Slovenska. Poznanie tradícií je základom kultúrnej identity. Spoznávaním svojho regiónu, jeho kultúrneho a prírodného bohatstva sa prispieva u žiakov k formovaniu ich historického vedomia. Vhodnými formami na uplatnenie týchto tém sú projekty, exkurzie, tematické vychádzky v regióne a pod. Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra sa môže realizovať ako súčasť učebných predmetov – výtvarná výchova, hudobná výchova a etická výchova, dejepis a geografia alebo prostredníctvom voliteľných predmetov, ako napr. regionálna výchova, regionálny dejepis a podobne.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- rešpektoval prirodzenú rozmanitosť spoločnosti;
- spoznal rozličné tradičné aj nové kultúry a subkultúry;
- akceptoval kultúrnu rozmanitosť ako spoločenskú realitu;
- uplatňoval svoje práva a rešpektoval práva iných ľudí;
- mal možnosť spoznať naše kultúrne dedičstvo a rozvíjal tak svoju kultúrnu identitu.

4.2.6 Ochrana života a zdravia

Prierezová téma **Ochrana života a zdravia** sa na druhom stupni realizuje v rámci vyučovacích predmetov telesná a športová výchova, biológia, ako aj samostatných organizačných foriem vyučovania – účelových cvičení. Účelové cvičenia sa realizujú 2 razy do roka v trvaní 5 hodín, spravidla na jeseň a jar.

Zámerom tejto prierezovej témy je nasmerovať žiakov k ochrane svojho zdravia a života a tiež zdravia a života iných ľudí prostredníctvom teoretických a praktických poznatkov, zručností v sebaochrane, poskytovaní pomoci iným v prípade ohrozenia zdravia a života. **Ochrana života a zdravia** integruje postoje, vedomosti a zručnosti žiakov zamerané na zdravý životný štýl a ochranu života a zdravia v mimoriadnych a nepredvídaných situáciách.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- rozpoznal nebezpečné situácie ohrozujúce život a zdravie;
- osvojil si praktické zručnosti v sebaochrane;
- pochopil dôležitosť poskytnutia pomoci iným v prípade ohrozenia zdravia a života;
- vedel poskytnúť predlekársku prvú pomoc;
- mal možnosť cieľavedome rozvíjať svoju telesnú zdatnosť a odolnosť organizmu na fyzickú a psychickú záťaž v náročných životných situáciách;
- orientoval sa pri pohybe a pobyte v prírode.

5 Vzdelávacie štandardy

Vzdelávacie štandardy obsahujú súbor požiadaviek na osvojenie si vedomostí, zručností a schopností, ktoré majú žiaci získať, aby mohli pokračovať vo vzdelávaní v nadväzujúcej časti vzdelávacieho programu alebo aby im mohol byť priznaný stupeň vzdelania. Na ich základe škola vo svojom školskom vzdelávacom programe vypracuje učebné osnovy, ktoré vymedzujú výchovno-vzdelávacie ciele, obsah a rozsah vyučovania jednotlivých vyučovacích predmetov podľa učebného plánu školy. Rozdelenie štandardov do ročníkov v štátnom vzdelávacom programe má charakter odporúčania, škola ich do ročníkov rozdelí tak, aby ich rozsah odpovedal časovej dotácii podľa učebného plánu školy. Škola pri tvorbe učebných osnov dodržiava zásadu vekuprimeranosti a zásadu logickej nadväznosti obsahu vzdelávania. Učebnými osnovami povinného vyučovacieho predmetu, ktorého časová dotácia sa v učebnom pláne nezvyšuje alebo a zvyšuje bez rozšírenia obsahu, môžu byť vzdelávacie štandardy. Tieto požiadavky sú formulované ako kompetencie, v ktorých sú obsiahnuté vedomosti, zručnosti, postoje a hodnoty v kontexte vymedzeného obsahu vzdelávania. Obsahujú štruktúru učebných cieľov, výkonové požiadavky a vymedzený rámcový učebný obsah.

Vzdelávacie štandardy je nevyhnutné chápať ako základné východisko k mnohostranne chápanej výučbe, preto výučbu nemožno redukovať len na ich mechanické plnenie. Predstavujú dôležitý podklad na realizáciu osobného plánovania, tvorby špecifickej stratégie a taktiky na výučbu jednotlivých predmetov, pričom je nevyhnutná kognitívna pestrosť a vytváranie panorámy myšlienkových možností žiakov. Z hľadiska vymedzeného učebného obsahu je kľúčovým prvkom uvedomovanie si pojmov, vzťahov medzi nimi. Následne je žiaduce tieto pojmy a vzťahy medzi nimi spolu s funkčnými faktami názorne zobrazovať do pamäťových myšlienkových máp, ktoré sa potom stávajú základným prostriedkom efektívnejšieho upevňovania a systematizácie nadobudnutých kompetencií žiakov.

Stanovené štandardy si učitelia môžu viac špecifikovať s prihliadnutím na aktuálne kognitívne schopnosti svojich žiakov. Vzdelávací štandard treba chápať v tom zmysle, že žiak nemá byť pasívnym aktérom výučby a konzumentom hotových poznatkov, ktoré si má len zapamätať a následne zreprodukovať, ale aj vytvárať ich v aktívnej činnosti.

6 Rámcové učebné plány

Rámcový učebný plán (ďalej aj „RUP“) stanovuje časové dotácie vyučovacích predmetov v ŠVP podľa ročníkov. Vymedzuje počet voliteľných (disponibilných hodín⁷), ktoré škola konkretizuje vo svojom školskom vzdelávacom programe nasledujúcimi spôsobmi: navýši hodinovú dotáciu existujúcim vyučovacím predmetom ŠVP alebo vytvorí nový vyučovací predmet, kurz a pod., ktorému prideli časovú dotáciu. Poznámky k RUP sú pre školu záväzné, môže si však v rámci svojho učebného plánu vytvoriť ďalšie poznámky podľa svojich potrieb a možností. Škola môže pri tvorbe školského vzdelávacieho programu rozdeliť hodinové dotácie a vzdelávacie štandardy na celý stupeň vzdelávania pri zachovaní postupnosti jednotlivých vzdelávacích štandardov a celkového počtu vyučovacích hodín jednotlivých vyučovacích predmetov.

⁷ Škola musí využiť všetky vymedzené voliteľné (disponibilné) hodiny.

6.1 Rámcový učebný plán pre ZŠ s vyučovacím jazykom slovenským

		Primárne vzdelávanie					Nižšie stredné vzdelávanie					
Vzdelávacia oblasť	Vyučovací predmet	ročník					ročník					
		1.	2.	3.	4.	Σ	5.	6.	7.	8.	9.	Σ
Jazyk a komunikácia	slovenský jazyk a literatúra	9	8	7	7	31	5	5	4	5	5	24
	prvý cudzí jazyk			3	3	6	3	3	3	3	3	15
Matematika a práca s informáciami	matematika	4	4	4	4	16	4	4	4	4	5	21
	informatika			1	1	2	1	1	1	1		4
Človek a príroda	prvouka	1	2			3						
	prírodoveda			1	2	3						
	fyzika							2	1	2	1	6
	chémia								2	2	1	5
	biológia						2	1	2	1	1	7
Človek a spoločnosť	vlastiveda			1	2	3						
	dejepis						1	1	1	1	2	6
	geografia						2	1	1	1	1	6
	občianska náuka							1	1	1	1	4
Človek a hodnoty	etická výchova/ náboženská výchova/ náboženstvo	1	1	1	1	4	1	1	1	1	1	5
Človek a svet práce	pracovné vyučovanie			1	1	2						
	technika						1	1	1	1	1	5
Umenie a kultúra	hudobná výchova	1	1	1	1	4	1	1	1	1		4
	výtvarná výchova	2	2	1	1	6	1	1	1	1	1	5
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	10
Základ		20	20	23	25	88	24	25	26	27	25	127
Voliteľné (disponibilné) hodiny ⁸		2	3	2	1	8	3	4	4	3	5	19
Spolu		22	23	25	26	96	27	29	30	30	30	146

⁸ Poznámka č. 3

Poznámky

1. Rozdelenie tried na skupiny a zriaďovanie skupín sa uskutočňuje spravidla podľa priestorových, personálnych a finančných podmienok školy, podľa charakteru činnosti žiakov, podľa náročnosti predmetu s ohľadom na požiadavky ochrany zdravia a bezpečnosti práce⁹. Vo vyučovacích predmetoch vzdelávacej oblasti Človek a príroda sa rozdelenie žiakov odporúča pri tých témach, kde sa vyžaduje nadobúdanie a overovanie praktických zručností žiakov.

2. Vo vyučovacom predmete technika riaditeľ školy zohľadní personálno-odborné a materiálno-technické podmienky školy tak, aby v každom ročníku boli zastúpené témy tematických celkov Technika a Ekonomika domácnosti.

3. Voliteľné (disponibilné) hodiny použije škola na

a. Vyučovací predmet telesná a športová výchova v rozsahu jedna vyučovacia hodina týždenne v každom ročníku. Takto vyčlenenú vyučovaciu hodinu možno nahradiť niektorým z uvedených opatrení alebo ich kombináciou, a to:

- a) športovým výcvikom v trvaní najmenej 30 hodín počas školského roka,
- b) 45 minútami pravidelného aktívneho pohybu za týždeň počas školských prestávok,
- c) jednou hodinou pravidelného aktívneho pohybu za týždeň v rámci školského klubu detí.

Ak škola nahradí jednu hodinu telesnej a športovej výchovy jedným z opatrení podľa písm. a) – c), využije disponibilnú hodinu na vyučovanie iného predmetu.

b. Dotvorenie školského vzdelávacieho programu. Voliteľné (disponibilné) hodiny je možné využiť na:

- vyučovacie predmety, ktoré rozširujú a prehlbujú obsah predmetov zaradených do štátneho vzdelávacieho programu;
- vyučovacie predmety, ktoré si škola sama zvolí a sama si pripraví ich obsah, vrátane predmetov vytvárajúcich profiláciu školy a experimentálne overených inovačných programov zavedených do vyučovacej praxe;
- vyučovacie predmety, ktorých obsah je doplnením vyučovacieho predmetu pre žiakov so zdravotným znevýhodnením, ktorí nemôžu napredovať v rámci bežných vyučovacích hodín a ktorí postupujú podľa individuálnych vzdelávacích programov;
- špecifické vyučovacie predmety pre žiakov so zdravotným znevýhodnením.

4. V primárnom vzdelávaní sa podľa výberu žiaka a možností školy v predmete prvý cudzí jazyk vyučujú tieto cudzie jazyky: anglický jazyk, francúzsky jazyk, nemecký jazyk, ruský jazyk, španielsky jazyk, taliansky jazyk.

Škola je povinná z rámca voliteľných hodín ponúknuť žiakom 7. – 9. ročníka ako druhý cudzí jazyk jeden z jazykov: anglický jazyk, francúzsky jazyk, nemecký jazyk, ruský jazyk, španielsky jazyk, taliansky jazyk podľa možností školy a záujmu žiakov, najmenej 2 vyučovacie hodiny týždenne; a ak si žiak nevybral anglický jazyk ako prvý cudzí jazyk, musí si ho v 7. – 9. ročníku vybrať ako druhý cudzí jazyk, a to najmenej 2 vyučovacie hodiny týždenne, ktoré mu je škola povinná z rámca voliteľných hodín zabezpečiť. Takto zvolený druhý cudzí jazyk žiak navštevuje od 7. do 9. ročníka bez možnosti zmeny, ak riaditeľ školy z vážnych dôvodov nerozhodne inak.

⁹ Vyhláška Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR č. 223/2022 Z. z. o základnej škole (ďalej len „vyhláška o základnej škole“)

- 5.** Rozdelenie hodinových dotácií do ročníkov je v kompetencii školy. Rozdelenie uvedené v tabuľke rámcového učebného plánu je iba odporúčaním. Celkový počet vyučovacích hodín jednotlivých vyučovacích predmetov za stupeň vzdelávania musí zostať zachovaný. Rozdelenie vzdelávacích štandardov v učebných osnovách školského vzdelávacieho programu zodpovedá rozdeleniu hodín učebnom pláne školy. Škola pri tvorbe učebného plánu dodržiava zásadu vekuprimeranosti.
- 6.** Pri prestupe žiaka prijímajúca škola v prípade zistených odlišností zohľadní žiakovi ich kompenzáciu spravidla v priebehu jedného školského roku.
- 7.** Športové triedy majú navýšenú hodinovú dotáciu vo všetkých ročníkoch o 3 hodiny na predmet športová príprava.
- 8.** Škola môže po prerokovaní v rade školy v školskom vzdelávacom programe stanoviť vyšší celkový počet hodín, najviac však na 108 hodín na 1. stupni a na 161 hodín na 2. stupni. Ak sa škola rozhodne zvýšiť počet hodín, tieto sú financované z vlastných zdrojov.
- 9.** Podľa tohto rámcového učebného plánu sa vzdelávajú aj žiaci so zdravotným znevýhodnením a žiaci s nadaním v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania, a to s uplatnením špecifik podľa bodu 7.1 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením a bodu 7.2 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov s nadaním.
- 10.** Rámcový učebný plán vymedzuje týždenný počet vyučovacích hodín. Jedna vyučovacia hodina má podľa tohto plánu 45 minút. Škola si môže zvoliť vlastnú organizáciu vyučovania¹⁰, pričom musí byť zachovaná minimálna celková časová dotácia, ktorá je pri časovej dotácii jedna hodina týždenne 33 hodín ročne.
- 11.** Škola môže poskytovať vzdelávanie v úvodnom ročníku pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou ľahkého stupňa a pre žiakov s vývinovými poruchami ľahkého stupňa¹¹. Celkový týždenný počet vyučovacích hodín v úvodnom ročníku je 20 hodín.
- 12.** Škola môže pre žiakov, ktorí nedostatočne ovládajú vyučovací jazyk, alebo ktorým zariadenie poradenstva a prevencie na základe diagnostiky odporučilo úpravu cieľov, metód, foriem alebo prístupov vo vzdelávaní, poskytovať vzdelávanie v adaptačnej triede¹². Učebný plán adaptačnej triedy vychádza z učebného plánu školy pre daný ročník a môže byť upravený z využitím voliteľných (disponibilných) hodín v súlade s potrebou čo najskoršej adaptácie žiakov.

¹⁰ § 2 ods. 5, 6 a 8 vyhlášky o základnej škole

¹¹ § 9 ods. 9 písm. a) a písm. b) školského zákona

¹² § 29 ods. 14 – 16 školského zákona

6.2 Rámcový učebný plán pre ZŠ s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny

		Primárne vzdelávanie					Nižšie stredné vzdelávanie					
Vzdelávacia oblasť	Vyučovací predmet	ročník					ročník					
		1.	2.	3.	4.	Σ	5.	6.	7.	8.	9.	Σ
Jazyk a komunikácia	slovenský jazyk a slovenská literatúra/ slovenský jazyk a literatúra	5	6	5	5	21	5	5	4	5	5	24
	jazyk národnostnej menšiny a literatúra	5/8*	6	5	5	21/24*	5	5	5	4	5	24
	prvý cudzí jazyk			3/2*	2	5/4*	3	3	3	3	3	15
Matematika a práca s informáciami	matematika	4	4	4	4	16	4	4	4	4	5	21
	informatika			1	1	2	1	1	1	1		4
Človek a príroda	prvouka	1	2			3						
	prírodoveda			1	2	3						
	fyzika							2	1	2	1	6
	chémia								2	2	1	5
	biológia						2	1	2	1	1	7
Človek a spoločnosť	vlastiveda			1	2/1*	3/2*						
	dejepis						1	1	1	1	2	6
	geografia						2	1	1	1	1	6
	občianska náuka							1	1	1	1	4
Človek a hodnoty	etická výchova/ náboženská výchova/ náboženstvo	1	1	1	1	4	1	1	1	1	1	5
Človek a svet práce	pracovné vyučovanie			1	1	2						
	technika						1	1	1	1	1	5
Umenie a kultúra	výtvarná výchova	1	1	1	1	4	1	1	1	1	1	5
	hudobná výchova	1/0*	1	1	1	4/3*	1	1	1	1		4
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	10
Základ		20/ 22*	23	26/ 25*	27/ 26*	96	29	30	31	31	30	151
Voliteľné (disponibilné) hodiny ¹³		3/1	2	1/2	0/1	6	7					7
Spolu		23	25	27	27	102	31**	31**	32**	32**	32**	158

* Poznámka č. 12; ** Poznámka č. 7

¹³ Poznámka č. 3

Poznámky

1. Rozdelenie tried na skupiny a zriaďovanie skupín sa uskutočňuje spravidla podľa priestorových, personálnych a finančných podmienok školy, podľa charakteru činnosti žiakov, podľa náročnosti predmetu s ohľadom na požiadavky ochrany zdravia a bezpečnosti práce¹⁴. Vo vyučovacích predmetoch vzdelávacej oblasti Človek a príroda sa rozdelenie žiakov odporúča pri tých témach, kde sa vyžaduje nadobúdanie a overovanie praktických zručností žiakov.

2. Vo vyučovacom predmete technika riaditeľ školy zohľadní personálno-odborné a materiálno-technické podmienky školy tak, aby v každom ročníku boli zastúpené témy tematických celkov Technika a Ekonomika domácnosti.

3. Voliteľné (disponibilné) hodiny použije škola na

a. Vyučovací predmet telesná a športová výchova v rozsahu jedna vyučovacia hodina týždenne v každom ročníku. Takto vyčlenenú vyučovaciu hodinu možno nahradiť niektorým z uvedených opatrení alebo ich kombináciou, a to:

- a) športovým výcvikom v trvaní najmenej 30 hodín počas školského roka,
- b) 45 minútami pravidelného aktívneho pohybu za týždeň počas školských prestávok,
- c) jednou hodinou pravidelného aktívneho pohybu za týždeň v rámci školského klubu detí.

Ak škola nahradí jednu hodinu telesnej a športovej výchovy jedným z opatrení podľa písm. a) – c), využije disponibilnú hodinu na vyučovanie iného predmetu.

b. Dotvorenie školského vzdelávacieho programu. Voliteľné (disponibilné) hodiny je možné využiť na:

- vyučovacie predmety, ktoré rozširujú a prehlbujú obsah predmetov zaradených do štátneho vzdelávacieho programu,
- vyučovacie predmety, ktoré si škola sama zvolí a sama si pripraví ich obsah, vrátane predmetov vytvárajúcich profiláciu školy a experimentálne overených inovačných programov zavedených do vyučovacej praxe,
- vyučovacie predmety, ktorých obsah je doplnením vyučovacieho predmetu pre žiakov so zdravotným znevýhodnením, ktorí nemôžu napredovať v rámci bežných vyučovacích hodín a ktorí postupujú podľa individuálnych vzdelávacích programov,
- špecifické vyučovacie predmety pre žiakov so zdravotným znevýhodnením.

4. V primárnom vzdelávaní sa podľa výberu žiaka a možností školy v predmete prvý cudzí jazyk vyučujú tieto cudzie jazyky: anglický jazyk, francúzsky jazyk, nemecký jazyk, ruský jazyk, španielsky jazyk, taliansky jazyk.

Škola je povinná z rámca voliteľných hodín ponúknuť žiakom 7. – 9. ročníka ako druhý cudzí jazyk jeden z jazykov: anglický jazyk, francúzsky jazyk, nemecký jazyk, ruský jazyk, španielsky jazyk, taliansky jazyk podľa možností školy a záujmu žiakov, najmenej 2 vyučovacie hodiny týždenne; a ak si žiak nevybral anglický jazyk ako prvý cudzí jazyk, musí si ho v 7. – 9. ročníku vybrať ako druhý cudzí jazyk, a to najmenej 2 vyučovacie hodiny týždenne, ktoré mu je škola povinná z rámca voliteľných hodín zabezpečiť. Takto zvolený druhý cudzí jazyk žiak navštevuje od 7. do 9. ročníka bez možnosti zmeny, ak riaditeľ školy z vážnych dôvodov nerozhodne inak.

5. Rozdelenie hodinových dotácií do ročníkov je v kompetencii školy. Rozdelenie uvedené v tabuľke rámcového učebného plánu je iba odporúčaním. Celkový počet vyučovacích hodín

¹⁴ vyhláška o základnej škole

jednotlivých vyučovacích predmetov za stupeň vzdelávania musí zostať zachovaný. Rozdelenie vzdelávacích štandardov v učebných osnovách školského vzdelávacieho programu zodpovedá rozdeleniu hodín učebnom pláne školy. Škola pri tvorbe učebného plánu dodržiava zásadu vekuprimeranosti.

6. Pri prestupe žiaka prijímajúca škola v prípade zistených odlišností zohľadní žiakovi ich kompenzáciu spravidla v priebehu jedného školského roka.

7. Športové triedy majú navýšenú hodinovú dotáciu vo všetkých ročníkoch o 3 hodiny na predmet športová príprava.

8. Škola môže po prerokovaní v rade školy v školskom vzdelávacom programe stanoviť vyšší celkový počet hodín, najviac však 114 hodín na 1. stupni a 173 na 2. stupni. Ak sa škola rozhodne zvýšiť počet hodín, tieto sú financované z vlastných zdrojov.

9. Podľa tohto rámcového učebného plánu sa vzdelávajú aj žiaci so zdravotným znevýhodnením a žiaci s nadaním v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania, a to s uplatnením špecifik podľa bodu 7.1 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením a bodu 7.2 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov s nadaním.

10. Škola si môže vybrať v primárnom vzdelávaní jeden z rámcových učebných plánov; rámcový učebný plán s 21 alebo s 24 hodinovou časovou dotáciou na vyučovanie predmetu jazyk národnostnej menšiny a literatúra. Škola musí v prípade výberu 24 hodinovej časovej dotácie dodržať obsahové a výkonové štandardy z vyučovacích predmetov hudobná výchova (pre 1. ročník) a vlastiveda (pre 4. ročník).

11. Rámcový učebný plán vymedzuje týždenný počet vyučovacích hodín. Jedna vyučovacia hodina má podľa tohto plánu 45 minút. Škola si môže zvoliť vlastnú organizáciu vyučovania¹⁵, pričom musí byť zachovaná minimálna celková časová dotácia, ktorá je pri časovej dotácii jedna hodina týždenne 33 hodín ročne.

12. Škola môže poskytovať vzdelávanie v úvodnom ročníku pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou ľahkého stupňa a pre žiakov s vývinovými poruchami ľahkého stupňa¹⁶. Celkový týždenný počet vyučovacích hodín v úvodnom ročníku je 20 hodín.

13. Škola môže pre žiakov, ktorí nedostatočne ovládajú vyučovací jazyk, alebo ktorým zariadenie poradenstva a prevencie na základe diagnostiky odporučilo úpravu cieľov, metód, foriem alebo prístupov vo vzdelávaní, poskytovať vzdelávanie v adaptačnej triede¹⁷. Učebný plán adaptačnej triedy vychádza z učebného plánu školy pre daný ročník a môže byť upravený z využitím voliteľných (disponibilných) hodín v súlade s potrebou čo najskoršej adaptácie žiakov.

¹⁵ § 2 ods. 5, 6 a 8 vyhlášky o základnej škole

¹⁶ § 9 ods. 9 písm. a) a písm. b) školského zákona

¹⁷ § 29 ods. 14 – 16 školského zákona

6.3 Rámcový učebný plán pre ZŠ s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny

Vzdelávacia oblasť	Vyučovací predmet	Primárne vzdelávanie					Nižšie stredné vzdelávanie					
		ročník					ročník					
		1.	2.	3.	4.	Σ	5.	6.	7.	8.	9.	Σ
Jazyk a komunikácia	slovenský jazyk a literatúra	9	8	7	7	31	5	5	4	5	5	24
	jazyk národnostnej menšiny a literatúra	1/2*	2/3*	2	2	7/9*	2	2	2	3	3	12
	prvý cudzí jazyk			3	3	6	3	3	3	3	3	15
Matematika a práca s informáciami	matematika	4	4	4	4	16	4	4	4	4	5	21
	informatika			1	1	2	1	1	1	1		4
Človek a príroda	prvouka	1	2			3						
	prírodoveda			1	2	3						
	fyzika							2	1	2	1	6
	chémia								2	2	1	5
	biológia						2	1	2	1	1	7
Človek a spoločnosť	vlastiveda			1	2	3						
	dejepis						1	1	1	1	2	6
	geografia						2	1	1	1	1	6
	občianska náuka							1	1	1	1	4
Človek a hodnoty	etická výchova/ náboženská výchova/ náboženstvo	1	1	1	1	4	1	1	1	1	1	5
Človek a svet práce	pracovné vyučovanie			1	1	2						
	technika						1	1	1	1	1	5
Umenie a kultúra	výtvarná výchova	2/1*	2/1*	1	1	6/4*	1	1	1	1	1	5
	hudobná výchova	1	1	1	1	4	1	1	1	1		4
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	10
Základ		21	21	25	27	94	26	27	28	30	28	139
Voliteľné (disponibilné) hodiny ¹⁸		2	3	2	0	7	3	4	4	3	5	19
Spolu		23	25	27	27	102	29	31	32	33	33	158

* Poznámka č. 11

¹⁸ Poznámka č. 3

Poznámky

1. Rozdelenie tried na skupiny a zriaďovanie skupín sa uskutočňuje spravidla podľa priestorových, personálnych a finančných podmienok školy, podľa charakteru činnosti žiakov, podľa náročnosti predmetu s ohľadom na požiadavky ochrany zdravia a bezpečnosti práce¹⁹. Vo vyučovacích predmetoch vzdelávacej oblasti Človek a príroda sa rozdelenie žiakov odporúča pri tých témach, kde sa vyžaduje nadobúdanie a overovanie praktických zručností žiakov.
2. Vo vyučovacom predmete technika riaditeľ školy zohľadní personálno-odborné a materiálno-technické podmienky školy tak, aby v každom ročníku boli zastúpené témy tematických celkov Technika a Ekonomika domácnosti.
3. Voliteľné (disponibilné) hodiny použije škola na:
 - a. Vyučovací predmet telesná a športová výchova v rozsahu jedna vyučovacia hodina týždenne v každom ročníku. Takto vyčlenenú vyučovaciu hodinu možno nahradiť niektorým z uvedených opatrení alebo ich kombináciou, a to
 - a) športovým výcvikom v trvaní najmenej 30 hodín počas školského roka,
 - b) 45 minútami pravidelného aktívneho pohybu za týždeň počas školských prestávok,
 - c) jednou hodinou pravidelného aktívneho pohybu za týždeň v rámci školského klubu detí.

Ak škola nahradí jednu hodinu telesnej a športovej výchovy jedným z opatrení podľa písm. a) – c), využije disponibilnú hodinu na vyučovanie iného predmetu.

- b. Dotvorenie školského vzdelávacieho programu. Voliteľné (disponibilné) hodiny je možné využiť na:
 - Vyučovacie predmety, ktoré rozširujú a prehlbujú obsah predmetov zaradených do štátneho vzdelávacieho programu.
 - Vyučovacie predmety, ktoré si škola sama zvolí a sama si pripraví ich obsah, vrátane predmetov vytvárajúcich profiláciu školy a experimentálne overených inovačných programov zavedených do vyučovacej praxe.
 - Vyučovacie predmety, ktorých obsah je doplnením vyučovacieho predmetu pre žiakov so zdravotným znevýhodnením, ktorí nemôžu napredovať v rámci bežných vyučovacích hodín a ktorí postupujú podľa individuálnych vzdelávacích programov.
 - Špecifické vyučovacie predmety pre žiakov so zdravotným znevýhodnením.
4. V primárnom vzdelávaní sa podľa výberu žiaka a možností školy v predmete prvý cudzí jazyk vyučujú tieto cudzie jazyky: anglický jazyk, francúzsky jazyk, nemecký jazyk, ruský jazyk, španielsky jazyk, taliansky jazyk.

Škola je povinná z rámca voliteľných hodín ponúknuť žiakom 7.- 9. ročníka ako druhý cudzí jazyk jeden z jazykov: anglický jazyk, francúzsky jazyk, nemecký jazyk, ruský jazyk, španielsky jazyk, taliansky jazyk podľa možností školy a záujmu žiakov, najmenej 2 vyučovacie hodiny týždenne; a ak si žiak nevybral anglický jazyk ako prvý cudzí jazyk, musí si ho v 7. - 9. ročníku vybrať ako druhý cudzí jazyk, a to najmenej 2 vyučovacie hodiny týždenne, ktoré mu je škola povinná z rámca voliteľných hodín zabezpečiť. Takto zvolený druhý cudzí jazyk žiak navštevuje od 7. do 9. ročníka bez možnosti zmeny, ak riaditeľ školy z vážnych dôvodov nerozhodne inak.

¹⁹ vyhláška o základnej škole

- 5.** Rozdelenie hodinových dotácií do ročníkov je v kompetencii školy. Rozdelenie uvedené v tabuľke rámcového učebného plánu je iba odporúčaním. Celkový počet vyučovacích hodín jednotlivých vyučovacích predmetov za stupeň vzdelávania musí zostať zachovaný. Rozdelenie vzdelávacích štandardov v učebných osnovách školského vzdelávacieho programu zodpovedá rozdeleniu hodín učebnom pláne školy. Škola pri tvorbe učebného plánu dodržiava zásadu vekuprimeranosti.
- 6.** Pri prestupe žiaka prijímajúca škola v prípade zistených odlišností zohľadní žiakovi ich kompenzáciu spravidla v priebehu jedného školského roka.
- 7.** Športové triedy majú navýšenú hodinovú dotáciu vo všetkých ročníkoch o 3 hodiny na predmet športová príprava.
- 8.** Škola môže po prerokovaní v rade školy v školskom vzdelávacom programe stanoviť vyšší celkový počet hodín, najviac však na 114 hodín na 1.stupni a na 173 na 2. stupni. Ak sa škola rozhodne zvýšiť počet hodín, tieto sú financované z vlastných zdrojov.
- 9.** Podľa tohto rámcového učebného plánu sa vzdelávajú aj žiaci so zdravotným znevýhodnením a žiaci s nadaním v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania, a to s uplatnením špecifik podľa bodu 7.1 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením a bodu 7.2 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov s nadaním.
- 10.** Škola si môže vybrať v primárnom vzdelávaní rámcový učebný plán so 7 alebo s 9 hodinovou časovou dotáciou na vyučovanie predmetu jazyk národnostnej menšiny a literatúra. V prípade výberu deväťhodinovej časovej dotácie škola musí sa dodržať obsahové a výkonové štandardy vyučovacieho predmetu výtvarná výchova (1. a 2. ročník).
- 11.** Rámcový učebný plán vymedzuje týždenný počet vyučovacích hodín. Jedna vyučovacia hodina má podľa tohto plánu 45 minút. Škola si môže zvoliť vlastnú organizáciu vyučovania²⁰, pričom musí byť zachovaná minimálna celková časová dotácia, ktorá je pri časovej dotácii jedna hodina týždenne 33 hodín ročne.
- 12.** Škola môže poskytovať vzdelávanie v úvodnom ročníku pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou ľahkého stupňa a pre žiakov s vývinovými poruchami ľahkého stupňa²¹. Celkový týždenný počet vyučovacích hodín v úvodnom ročníku je 20 hodín.
- 13.** Škola môže pre žiakov, ktorí nedostatočne ovládajú vyučovací jazyk, alebo ktorým zariadenie poradenstva a prevencie na základe diagnostiky odporučilo úpravu cieľov, metód, foriem alebo prístupov vo vzdelávaní, poskytovať vzdelávanie v adaptačnej triede²². Učebný plán adaptačnej triedy vychádza z učebného plánu školy pre daný ročník a môže byť upravený z využitím voliteľných (disponibilných) hodín v súlade s potrebou čo najskoršej adaptácie žiakov.

²⁰ § 2 ods. 5, 6 a 8 vyhlášky o základnej škole

²¹ § 9 ods. 9 písm. a) a písm. b) školského zákona

²² § 29 ods. 14 – 16 školského zákona

7 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením a žiakov s nadaním v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania

Zohľadňovanie individuálnych potrieb žiaka sa realizuje s cieľom zabezpečiť rovnocenný prístup k vzdelávaniu, primeraný rozvoj jeho schopností a osobnosti a s cieľom dosiahnuť primeraný stupeň vzdelania a jeho primerané začlenenie do spoločnosti.

Na podporu výchovy a vzdelávania žiaka so zdravotným znevýhodnením a žiaka s nadaním škola zabezpečí poskytnutie podporných opatrení²³ podľa vyjadrenia pedagogického zamestnanca školy, odborného zamestnanca školy alebo zariadenia poradenstva a prevencie.

Tieto podporné opatrenia je škola povinná zabezpečiť v súlade s písomným vyjadrením riaditeľa školy, okrem prípadov, ak to vzhľadom na personálne, priestorové, materiálno-technické a finančné podmienky v navrhovanom rozsahu preukázateľne nie je možné.

7.1 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením

Základná škola, ktorá vzdeláva žiakov so zdravotným znevýhodnením spolu s ostatnými žiakmi školy, vytvára podmienky na výchovu a vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania a odporúčaniami zariadenia poradenstva a prevencie a v spolupráci so školským podporným tímom. Škola zabezpečí najmä:

- odborné personálne, materiálne, priestorové a organizačné podmienky zodpovedajúce individuálnym potrebám žiaka so zdravotným znevýhodnením a tiež systematickú spoluprácu školy so zariadením poradenstva a prevencie alebo špeciálnou školou;
- v prípade potreby vypracovanie individuálneho vzdelávacieho programu, ktorý obsahuje podporné opatrenia a upravuje jednotlivé časti školského vzdelávacieho programu podľa špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb žiaka, najmä obsah, metódy, formy alebo spôsoby hodnotenia a spoluprácu so zákonným zástupcom a pedagogickými a/alebo odbornými zamestnancami;
- využívanie rôznych odporúčaných foriem špecifickej pedagogickej a odbornej podpory a intervencie, ktoré podľa individuálnych potrieb žiaka môžu (ale nemusia) zahŕňať aj využívanie disponibilných hodín na výučbu špecifických vyučovacích predmetov²⁴a/alebo na individuálne alebo skupinové vyučovanie v predmetoch, v ktorých sa žiak vzdeláva podľa individuálneho vzdelávacieho programu;
- podmienky pre komplexný rozvoj osobnosti žiakov so zdravotným znevýhodnením.

Žiak so zdravotným znevýhodnením sa vzdeláva podľa školského vzdelávacieho programu a učebného plánu školy. Ak špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby neumožňujú žiakovi so zdravotným znevýhodnením, aby sa vzdelával podľa školského vzdelávacieho programu školy, žiak sa vzdeláva podľa individuálneho vzdelávacieho programu.

²³ § 145a, § 145b školského zákona

²⁴ Podľa rámcových učebných plánov vzdelávacích programov pre žiakov so zdravotným znevýhodnením pre príslušný stupeň vzdelávania.

Individuálny vzdelávací program žiaka so zdravotným znevýhodnením vypracováva na základe odporúčaní zariadenia poradenstva a prevencie a po konzultácii so zákonným zástupcom žiaka, a ak ide o žiaka základnej školy najmenej v piatom ročníku alebo o žiaka strednej školy aj po konzultácii s týmto žiakom, pedagogický zamestnanec poverený riaditeľom školy v spolupráci so školským špeciálnym pedagógom, pedagogickým asistentom a odborným zamestnancom školy, prípadne aj s ostatnými vyučujúcimi. Pri tvorbe individuálneho vzdelávacieho programu je možné vychádzať zo vzdelávacích programov pre žiakov so zdravotným znevýhodnením. Je potrebné prihliadať primárne na individuálne špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby konkrétneho žiaka.

V špeciálnych triedach pre žiakov so zdravotným znevýhodnením sa žiaci vzdelávajú podľa vzdelávacích programov pre žiakov podľa druhu zdravotného znevýhodnenia²⁵. Ak zdravotné znevýhodnenie žiakovi špeciálnej triedy znemožňuje, aby sa vzdelával podľa vzdelávacieho programu podľa druhu zdravotného znevýhodnenia, žiak sa vzdeláva podľa individuálneho vzdelávacieho programu, ktorý rešpektuje jeho špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby.

Pre žiakov v adaptačných triedach obsah vzdelávania vychádza z učebných osnov školy pre ročník, do ktorého boli zaradení, pričom sú im poskytované podporné opatrenia odporúčané zariadením poradenstva a prevencie.

7.2 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov s nadaním

Cieľom výchovy a vzdelávania žiakov s nadaním je umožniť im vzdelávať sa a rozvíjať v súlade s ich vývinovými charakteristikami (napr. akcelеровaný kognitívny vývin) a s prihliadnutím na možné vývinové špecifiká, súvisiace s ich nadaním (napr. asynchrónny vývin).

Nadaný žiak sa vzdeláva podľa školského vzdelávacieho programu a učebného plánu školy, ktorý vychádza zo vzdelávacích programov zameraných na príslušné nadanie.

Nadaný žiak sa vzdeláva podľa školského vzdelávacieho programu a učebného plánu školy, ktorý vychádza zo vzdelávacích programov zameraných na príslušné nadanie. Ak špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby neumožňujú nadanému žiakovi, aby sa vzdelával podľa školského vzdelávacieho programu školy, žiak sa vzdeláva podľa individuálneho vzdelávacieho programu, ktorý obsahuje podporné opatrenia na základe vyjadrenia pedagogického zamestnanca, odborného zamestnanca školy alebo zariadenia poradenstva a prevencie. Individuálny vzdelávací program nadaného žiaka vypracováva po konzultácii so zákonným zástupcom žiaka, a ak ide o žiaka základnej školy najmenej v piatom ročníku alebo o žiaka strednej školy aj po konzultácii s týmto žiakom, pedagogický zamestnanec poverený riaditeľom školy v spolupráci so školským špeciálnym pedagógom, pedagogickým asistentom a odborným zamestnancom školy, prípadne aj s ostatnými vyučujúcimi. Pri tvorbe individuálneho vzdelávacieho programu je možné vychádzať zo vzdelávacieho programu pre žiakov so všeobecným intelektovým nadaním²⁶. Je potrebné prihliadať primárne na individuálne špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby konkrétneho žiaka, vrátane potrieb vyplývajúcich zo zdravotného alebo sociálneho znevýhodnenia.

²⁵ Vzdelávacie programy pre žiakov so zdravotným znevýhodnením sú zverejnené na webovom sídle Národného inštitútu vzdelávania a mládeže.

²⁶ Vzdelávací program pre žiakov so všeobecným intelektovým nadaním je zverejnený na webovom sídle Národného inštitútu vzdelávania a mládeže.

Triedy s rozšíreným vyučovaním niektorých predmetov alebo športové triedy možno zriaďovať aj pre tých žiakov, ktorí neboli diagnostikovaní ako nadaní žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ale vybraní na základe kritérií určených riaditeľom školy. Za triedy pre žiakov s nadaním sú pokladané iba tie triedy, ktorých žiaci boli ako nadaní diagnostikovaní zariadením poradenstva a prevencie.

Vo všetkých organizačných formách vzdelávania je úlohou školy zabezpečiť žiakom s nadaním špecifické podmienky pre úspešné rozvíjanie ich nadania a optimalizáciu vývinu ich osobnosti, najmä:

- špecifikovať v školskom vzdelávacom programe, resp. v individuálnom vzdelávacom programe ciele vzdelávania s ohľadom na druh a stupeň rozvíjaného nadania, na potrebu všestranného osobnostného rozvoja nadaných žiakov a na prípadné špecifické vývinové charakteristiky, súvisiace s nadaním (napr. asynchrónia, dysfunkčný perfekcionizmus, senzitivita);
- zabezpečiť vzdelávanie nadaných žiakov materiálne, metodicky i personálne;
- v prípade potreby spolupracovať so psychológom, prípadne s iným odborným zamestnancom;
- v prípade umelecky nadaných žiakov spolupracovať s odborným pedagógom konkrétnej umeleckej disciplíny a športovo nadaných žiakov so športovým trénerom;
- akceptovať nadaných žiakov a rešpektovať špecifiká ich osobnosti a správania;
- dbať na komplexný rozvoj osobnosti nadaných žiakov;
- zamestnávať žiakov zmysluplne, zadávať im stimulujúce úlohy a uplatňovať diferencovaný prístup vo vyučovaní, vrátane postupov zameraných na rozvoj samostatnosti a tvorivosti žiakov, napr. projektové vyučovanie;
- umožniť žiakom vzdelávanie pod vedením tútora alebo vzdelávanie v konkrétnom predmete pod vedením učiteľa školy vyššieho stupňa;
- viesť žiakov k realistickému hodnoteniu vlastných schopností i výsledkov svojej práce, sebareflexii a sebaaprijatiu;
- viesť žiakov k vzájomnej spolupráci.

8 Charakteristika odboru vzdelávania a jeho dĺžka

Nižšie stredné vzdelávanie zabezpečuje rozvoj osobného potenciálu každého žiaka, jeho spôsobilostí, zručností a vedomostí potrebných v osobnom i občianskom živote a pre ďalšie vzdelávanie. Formuje a rozvíja charakter žiakov v súlade s etickými hodnotami. Nižšie stredné vzdelávanie – druhý stupeň základnej školy tvorí 5. – 9. ročník. Dĺžka trvania nižšieho stredného vzdelávania podľa tohto vzdelávacieho programu je päť (5) rokov.

9 Forma výchovy a vzdelávania

Výchova a vzdelávanie sa na druhom stupni základnej školy organizuje dennou formou.

Denná forma štúdia sa môže uskutočňovať aj ako dištančná:

- v celom rozsahu vzdelávania zabezpečovaného školou pre žiakov, ktorí plnia povinnú školskú dochádzku individuálnym vzdelávaním, preto, že ich zdravotný stav neumožňuje účasť na vzdelávaní v škole alebo preto, že boli vzatí do väzby alebo sú vo výkone trestu odňatia slobody;
 - v rozsahu podľa rozhodnutia riaditeľa školy pre žiakov, ktorí plnia povinnú školskú dochádzku podľa individuálneho učebného plánu;
 - v rozsahu podľa odporúčania zariadenia poradenstva a prevencie pre žiakov so zdravotným znevýhodnením, ktorí sú vzdelávaní podľa individuálneho vzdelávacieho programu alebo ktorí sú žiakmi so všeobecným intelektovým nadaním;
 - v rozsahu podľa rozhodnutia riaditeľa školy, ministra školstva alebo inej oprávnenej osoby v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu pre všetkých žiakov;
- v rozsahu nevyhnutne potrebnom, najviac však tri (3) mesiace, z dôvodu havárie v budove školy alebo rekonštrukcie budovy školy.

10 Vyučovací jazyk

Výchova a vzdelávanie podľa tohto predmetu sa uskutočňuje v slovenskom jazyku alebo v jazyku národnostnej menšiny²⁷.

²⁷ § 12 školského zákona

11 Osobitosti výchovy a vzdelávania cudzincov

Pri realizácii výchovno-vzdelávacieho procesu sa berie ohľad na individuálne výchovno-vzdelávacie potreby dieťaťa cudzinca²⁸ – (ďalej len „žiak – cudzinec“) a uplatňujú sa podporné opatrenia²⁹ v rozsahu a intenzite, ktorá zodpovedá jeho potrebám.

Podporné opatrenia môžu byť zamerané na:

- uplatňovanie personalizovaného a diferencovaného prístupu úpravou cieľov a obsahu výchovy a vzdelávania, metód, foriem a prístupov vo výchove a vzdelávaní, vrátane metód a foriem skúšania a hodnotenia dosiahnutých výsledkov vo výchove a vzdelávaní,
- podporu na osvojovanie si vyučovacieho jazyka školy a zároveň podporu na osvojovanie si vyučovacieho jazyka školy, pokiaľ ním je iný ako slovenský jazyk,
- poskytnutie špeciálnych edukačných publikácií a kompenzačných pomôcok,
- identifikáciu potrieb, prekážok a bariér vo výchove a vzdelávaní formou pedagogickej a orientačnej diagnostiky, monitoringu a hodnotenia rizík.

Úprava cieľov a obsahu výchovy a vzdelávania sa môže realizovať formou rozloženia v rámci vzdelávacieho cyklu či stupňa vzdelania, tzn. že pri realizácii výchovno-vzdelávacieho procesu sa berie ohľad na úroveň doterajšieho vzdelania, ovládanie vyučovacieho jazyka a na ďalšie individuálne osobitosti žiakov – detí cudzincov.

Hodnotenie žiaka – cudzinca je nevyhnutná súčasť výchovno-vzdelávacieho procesu, tak ako aj u ostatných žiakov školy. Vo všeobecnosti u všetkých žiakov – cudzincov zaradených na základné vzdelávanie v adaptačnom období³⁰ platí, že je potrebné zohľadňovať pri ich hodnotení nedostatočnú znalosť štátneho jazyka, resp. vyučovacieho jazyka, nakoľko sa jedná o závažnú súvislosť, ktorá ovplyvňuje ich výkon. Zároveň platí, že základná škola môže zohľadniť úroveň ovládania štátneho jazyka žiaka – cudzinca aj v ďalších rokoch jeho vzdelávania³¹. Žiaka – cudzinca je žiadúce hodnotiť individuálne, prispôbiť hodnotenie špecifickým potrebám a rozvojovým možnostiam tohto žiaka.

Podporný systém hodnotenia žiaka – cudzinca nastavujú pedagogickí zamestnanci v spolupráci s odbornými zamestnancami alebo so školským podporným tímom, respektíve s odbornými zamestnancami zariadenia poradenstva a prevencie.

Počas adaptačného obdobia žiaka – cudzinca, v čase osvojovania si vyučovacieho jazyka školy, sa odporúča pri priebežnom aj súhrnnom hodnotení využívať prevažne slovné hodnotenie, a to najmä u žiakov 1. stupňa základnej školy. U žiakov 2. stupňa základnej školy sa odporúča hodnotiť slovne, prípadne doplniť klasifikáciu slovným hodnotením (tzv. kombinované hodnotenie). Pokiaľ je to možné, pri hodnotení žiaka – cudzinca sa zohľadnia aj výsledky predchádzajúceho vzdelávania na škole v cudzine (dostupné v listinnej alebo digitálnej podobe).

²⁸ § 146 ods. 1 školského zákona

²⁹ § 145a a § 145b školského zákona

³⁰ Adaptačné obdobie žiaka – cudzinca je obdobie prvého roku vzdelávania (t. j. dve hodnotiace obdobia/ jedno hodnotiace obdobie = jeden polrok školského roka) žiaka v škole na území Slovenskej republiky.

³¹ § 55 ods. 5 školského zákona

Ak sa trieda, v ktorej je zaradený žiak – cudzinec, hodnotí klasifikačnými stupňami, odporúča sa žiakovi minimálne počas adaptačného obdobia upraviť formu hodnotenia. Iná forma hodnotenia pre tohto žiaka – cudzinca, sa uvedie do zápisnice z pedagogickej rady aj s predpokladanou dĺžkou obdobia, počas ktorého bude tento žiak hodnotený inak ako ostatní žiaci príslušnej triedy v príslušnom vyučovacom predmete.

Ostatným žiakom triedy je vhodné vysvetliť, prečo je žiak – cudzinec hodnotený inak.

Základné princípy hodnotenia:

- prihliadať na úroveň ovládania vyučovacieho jazyka žiakom,
- hodnotiť pokrok a osvojenie si vzdelávacieho obsahu,
- zohľadňovať pri hodnotení individuálnu situáciu.

Pre žiakov – cudzincov sa na odstránenie jazykových bariér organizujú základné a rozširujúce kurzy štátneho jazyka a podpora pri osvojení si štátneho (slovenského) jazyka vyučovacieho jazyka, ktorá sa poskytuje aj žiakom, ktorí majú občianstvo Slovenskej republiky, odlišný materinský jazyk a potrebujú podporu pri osvojení si vyučovacieho jazyka sa na odstránenie jazykových bariér poskytuje (ďalej „jazyková podpora“). Jazykovú podporu zabezpečuje škola v rozsahu podľa výsledkov jazykovej diagnostiky, aktuálne platných podmienok vzdelávania žiakov – cudzincov v súlade s Katalógom podporných opatrení³² a podmienok školy. Jazykovú podporu môže poskytovať podľa rozhodnutia vedenia školy pedagogický zamestnanec školy, alebo škola sprostredkuje jazykový kurz zabezpečovaný externým poskytovateľom, ktorý je realizovaný priamo v škole, mimo školy alebo dištančnou formou prostredníctvom prostriedkov založených na využívaní počítačových sietí. V prípade dištančnej formy sa odporúča žiakovi zabezpečiť materiálno-technickú asistenciu zo strany školy. Škola vytvára skupiny od 1 do 10 žiakov. Skupina môže byť z hľadiska prvého (materinského) jazyka žiakov a veku zmiešaná.

Na základe výsledkov jazykovej diagnostiky je žiak zaradený do jedného z troch variantov jazykovej podpory.

Žiak – cudzinec bez znalosti slovenského jazyka³³ je vzdelávaný v rámci intenzívnej jazykovej podpory podľa vzdelávacieho štandardu pre slovenský jazyk ako druhý jazyk – úroveň 1 s minimálnou časovou dotáciou 48 hodín a s odporúčanou časovou dotáciou 200 vyučovacích hodín a v prípade žiaka občana Slovenskej republiky s časovou dotáciou 66 hodín na jeden kurz.

Žiakovi so základnou úrovňou ovládania slovenského jazyka (približne na úrovni A1 – A2 podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky) sa poskytuje jazyková podpora podľa vzdelávacieho štandardu pre slovenský jazyk ako druhý jazyk – úroveň 2 s minimálnou časovou dotáciou 64 hodín a s odporúčanou časovou dotáciou 150 vyučovacích hodín a v prípade žiaka občana Slovenskej republiky, s časovou dotáciou 33 hodín na jeden kurz.

Žiakovi s dostatočnou znalosťou slovenského jazyka (prahová úroveň, t. j. približne na úrovni B1 podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky) je poskytovaná individuálna jazyková podpora podľa jeho potrieb a nárokov vzdelávania. V prípade nedostatočnej znalosti odborného

³² <https://podporneopatrenia.minedu.sk/>

³³ Žiak na najnižšej úrovni ovládania jazyka nedokáže odpovedať na otázky týkajúce sa jeho osoby a rodiny, aj keď mu partner v komunikácii aktívne pomáha. Nerozumie bežným frázam. Neovláda elementárnu slovnú zásobu a elementárne gramatické pravidlá používané v najfrekvencovanejších komunikačných situáciách. Neovláda dostatočne slovenskú abecedu

(akademického) jazyka je odporúčaná jazyková podpora s časovou dotáciou 100 vyučovacích hodín prispôsobená individuálnym jazykovým potrebám žiaka. Podpora je poskytovaná súbežne aj v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu.

Žiakovi – cudzincovi a žiakom, ktorí majú občianstvo Slovenskej republiky, odlišný materinský jazyk s potrebou podpory pri osvojovaní si vyučovacieho jazyka školy, vrátane národnostných škôl alebo národnostných tried, môže škola poskytnúť podporu aj formou vzdelávania v adaptačnej triede v rámci povinných vyučovacích predmetov, voliteľného vyučovacieho predmetu, kurzu či doučovania so zameraním na osvojovanie si vyučovacieho jazyka školy. V prípade jazykového kurzu ho môže škola sprostredkovať aj cez externého poskytovateľa, ktorý je realizovaný priamo v škole, mimo školy alebo dištančnou formou prostredníctvom prostriedkov založených na využívaní počítačových sietí. V prípade dištančnej formy sa odporúča žiakovi zabezpečiť materiálno-technickú asistenciu zo strany školy. Žiaci – cudzinci v národnostných školách a národnostných triedach, ktorí neovládajú vyučovací jazyk školy, ani slovenský jazyk, postupujú pri osvojovaní si slovenského jazyka spolu s ostatnými žiakmi. V prípade potreby, napríklad keď nastúpia do školy v inom ako 1. ročníku, môžu školy využiť i vyššie zmienené podporné opatrenia na osvojenie si slovenského jazyka.

Jazyková podpora môže byť žiakovi poskytnutá na základe odporúčania zariadenia poradenstva a prevencie a s informovaným súhlasom zákonného zástupcu ich zaradením do adaptačnej triedy na nevyhnutný čas, najviac na jeden školský rok, alebo formou individuálneho vzdelávacieho programu³⁴. V rámci individuálneho vzdelávacieho programu na základe jazykovej diagnostiky škola upraví žiakovi vzdelávací program nahradením časti programu vyučovacieho predmetu slovenský jazyk a literatúra alebo slovenský jazyk a slovenská literatúra, ak ide o žiaka, ktorý sa vzdeláva v škole s vyučovacím jazykom maďarským (okrem žiaka prvého ročníka), vzdelávacím programom jazykového kurzu podľa vzdelávacieho štandardu pre slovenský jazyk ako druhý jazyk.

³⁴ Podľa § 7a ods. 3 školského zákona

12 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov v národnostných školách a národnostných triedach

Výchovno-vzdelávacia činnosť na nižšom strednom stupni vzdelávania národnostných škôl (druhý stupeň základnej školy) sa zameriava aj na zachovanie a rozvoj kultúrnej a jazykovej identity žiakov patriacich k národnostným menšinám. Výchova a vzdelávanie v jazyku národnostnej menšiny sa zaručuje v národnostných školách a národnostných triedach.

Jedným z najdôležitejších prostriedkov dosiahnutia týchto cieľov je vyučovanie jazyka a literatúry národnostnej menšiny a vyučovanie vzdelávacích oblastí a predmetov v jazyku národnostnej menšiny. Vyučovacie predmet jazyka národnostnej menšiny a literatúra je povinným vyučovacím predmetom.

Osobitosťami výchovy a vzdelávania v národnostných školách sú:

- a) vyučovanie povinného vyučovacieho predmetu *jazyk národnostnej menšiny a literatúra*,
- b) vyučovanie povinného vyučovacieho predmetu *slovenský jazyk a literatúra* v rozsahu vyučovania potrebného na jeho osvojenie alebo vyučovacieho predmetu *slovenský jazyk a slovenská literatúra*, ktorý sa vyučuje metódami a formami výchovy a vzdelávania ako cudzí jazyk,
- c) vyučovanie povinných vyučovacích predmetov *dejepis a hudobná výchova*³⁵,
- d) používanie edukačných publikácií, určených pre národnostné školy a triedy, ktoré sú v súlade s princípmi a cieľmi výchovy a vzdelávania,
- e) vedenie pedagogickej dokumentácie školy dvojjazyčne, a to v štátnom jazyku a jazyku príslušnej národnostnej menšiny³⁶.

Používanie štátneho vzdelávacieho programu pre nižšie stredné vzdelávanie 2. stupeň základnej školy

Podľa tohto štátneho vzdelávacieho programu sa môžu naposledy vzdelávať žiaci, ktorí nastúpili do prvých ročníkov v školskom roku 2025/2026.

Školy, ktoré majú vypracovaný školský vzdelávacie program v súlade s Dodatkom č. 8 schváleným pod č. 2020/15129:1-A2100 a majú uzavretú dohodu so Štátnym pedagogickým ústavom (teraz Národný inštitút vzdelávania a mládeže) môžu používať tento vzdelávacie program aj pre žiakov, ktorí nastúpia do prvých ročníkov najneskôr v školskom roku 2025/2026.

³⁵ Dodatok č. 10. k štátnemu vzdelávaciemu programu pre sekundárne vzdelávanie – 2. stupeň základnej školy (2015): *Dodatok k vzdelávacím štandardom pre vyučovacie predmety dejepis a hudobná výchova v školách s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny – 2. stupeň základnej školy a Vzdelávacie štandard z dejepisu pre 2. stupeň základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským* – schválený Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky s platnosťou od 1. 9. 2022

³⁶ Rozsah pedagogickej dokumentácie a ďalšej dokumentácie, ktorá sa vedie dvojjazyčne určí vyhláška Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky č. 21/2022 Z. z. o pedagogickej dokumentácii a ďalšej dokumentácii.